

**Відокремлений структурний підрозділ
«Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Бухгалтерський облік

	<small>повна назва навчальної дисципліни</small>
для підготовки здобувачів освіти ступеня	фаховий молодший бакалавр <small>фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр</small>
галузі знань	07 Управління та адміністрування <small>шифр і назва галузі знань</small>
спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок <small>код і найменування спеціальності</small>
освітньо-професійна програма	Фінанси і кредит <small>назва освітньо-професійної програми</small>
статус дисципліни	обов'язкова <small>обов'язкова/вибіркова</small>

Харків, 2023 рік

Розробник:	Мельничук Марина Олексіївна, голова циклової комісії економіки, управління та адміністрування, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук
Гарант освітньо-професійної програми:	Нагорна Ірина Володимирівна, викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук

Програму обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії економіки, управління та адміністрування, протокол від 01.09.2023 р. № 1 (зі змінами та доповненнями, внесеними протоколом від 12.10.2023 р. № 3).

Голова циклової комісії

Марина МЕЛЬНИЧУК

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії, протокол від 01.09.2023 р. № 1 (зі змінами та доповненнями, внесеними протоколом від 26.10.2023 р. № 3).

Голова методичної комісії

Олена ЗОЛОТУХІНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Предметом навчальної дисципліни є методи раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на результатах засвоєння дисципліни «Сучасна економіка та бізнес середовище організації» та є основою вивчення навчальної дисципліни «Звітність бізнесу».

Метою навчальної дисципліни є формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

Мета навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» визначає такі її **завдання:**

- розкрити зміст основних нормативних документів щодо регулювання бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні;
- визначити сутність поняття активів та джерел їх формування, методичні прийоми бухгалтерського обліку;
- схарактеризувати основні принципи складання первинних документів та облікових реєстрів з обліку господарських операцій на підприємстві;
- розкрити методіку ведення обліку господарських операцій на підприємствах України.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує досягнення таких **результатів навчання:**

РН 5. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

РН 6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів освіти таких **компетентностей**:

ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.

СК 5. Здатність застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку.

СК 6. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод

Вимірники, що застосовуються в обліку, і їх характеристика. Види господарського обліку, їх суть і зміст. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві. Організація облікової політики підприємства.

Предмет бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку: активи, зобов'язання та капітал, господарські процеси: господарські операції. Класифікація активів підприємства. Класифікація капіталу, зобов'язань підприємства.

Тема 2. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Побудова рахунків: дебет, кредит, обороти, залишок (сальдо), активні, пасивні рахунки, їхня структура. Порядок відображення господарських операцій на рахунках, та визначення оборотів і сальдо. Подвійний запис на рахунках, його обґрунтування і контрольне значення.

Тема 3. Документація та інвентаризація в системі бухгалтерського обліку

Документація, її суть і значення.. Класифікація документів, вимоги до їхнього змісту й оформлення. Бухгалтерський документ та його реквізити. Вимоги, які пред'являються до первинної документації. Порядок прийняття, перевірки та обробки документів. Документообіг на підприємстві та його організація. Порядок зберігання первинних документів.

Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку. Порядок проведення інвентаризації і виведення її результатів; відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку.

Тема 4. Облік необоротних активів

Основні засоби, їх класифікація та оцінка. Документальне оформлення надходження та переміщення основних засобів. Облік капітальних інвестицій.

Синтетичний і аналітичний облік основних засобів. Облік їх зносу та амортизації. Облік вибуття основних засобів. Поняття нематеріальних активів, їх суть, класифікація та оцінка та знос.

Тема 5. Облік оборотних активів

Поняття, класифікація виробничих запасів та їх оцінка. Облік надходження виробничих запасів. Визначення фактичної собівартості запасів, та списання виробничих запасів з балансу. Облік переоцінки та інвентаризації виробничих запасів. Класифікація й оцінка малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Контроль за дотриманням касової дисципліни. Рахунки в банку, порядок їх відкриття. Облік наявності і руху коштів на поточному рахунку в банку. Особливості обліку коштів у іноземній валюті та валютних операцій. Форми безготівкових розрахунків та завдання обліку.

Суть дебіторської заборгованості та завдання її обліку. Облік розрахунків з покупцями і замовниками. Облік розрахунків з іншими дебіторами. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків за претензіями.

Тема 6. Облік праці та її оплати

Значення та завдання обліку праці й розрахунків з її оплати. Облік податків з доходів. Види утримань із заробітної плати та їх облік.. Облік розрахунків щорічних і додаткових відпусток. Аналітичний і синтетичний облік розрахунків з оплати праці. Облік депонованої заробітної плати.

Тема 7. Облік власного капіталу та зобов'язань

Основні завдання організації обліку власного капіталу. Характеристика рахунків з обліку власного капіталу. Поняття і порядок визначення статутного капіталу на підприємствах різних організаційно-правових форм. Облік статутного капіталу та розрахунків із засновниками. Узагальнення інформації про власний капітал в облікових регістрах.

Зміст, характеристика та структура П(С)БО 11 «Зобов'язання». Поняття, визнання, класифікація та оцінка зобов'язань. Облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Зміст кредиту та умови його надання. Облік короткострокових позик банку. Облік розрахунків по податках і платежах. Облік розрахунків по інших операціях. Облік розрахунків з учасниками. Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Аналітичний облік зобов'язань.

Тема 8. Облік формування витрат і доходів діяльності підприємства

Загальні принципи організації обліку витрат. Методи обліку виробничих витрат. Принципи розподілу витрат. Сутність доходу, його визначення та оцінка. Облік доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Види фінансових результатів. Особливості функціонування підприємств і побудова обліку фінансових результатів. Облік розрахунків з податку на прибуток. Облік використання нерозподіленого прибутку (чи покриття збитків).

Тема 9. Фінансова звітність

Суть звітності, її види і призначення. Вимоги до звітності. Склад і форми бухгалтерської звітності. Порядок складання, затвердження і подання бухгалтерської звітності за призначенням. Методика складання фінансової звітності.

Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента доступне на Порталі навчальних ресурсів Харківського торговельно-економічного фахового коледжу ДТЕУ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми дисципліни	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Лк	Сз	Пз	Лз	СРС		Лк	Сз	Пз	Лз	СРС
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод	12	2	–	6	–	4	–	–	–	–	–	
Тема 2. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис	12	2	–	6	–	4	–	–	–	–	–	
Тема 3. Документація та інвентаризація в системі бухгалтерського обліку	14	4	–	6	–	4	–	–	–	–	–	
Тема 4. Облік необоротних активів	14	4	–	6	–	4	–	–	–	–	–	
Тема 5. Облік оборотних активів	16	4	–	8	–	4	–	–	–	–	–	
Тема 6. Облік праці та її оплати	16	4	–	8	–	4	–	–	–	–	–	
Тема 7. Облік власного капіталу та зобов'язань	16	4	–	8	–	4	–	–	–	–	–	
Тема 8. Облік формування витрат і доходів діяльності підприємства	18	4	–	8	–	6	–	–	–	–	–	
Тема 9. Фінансова звітність	17	4	–	8	–	5	–	–	–	–	–	
Усього годин / кредитів ECTS	135/4,5	32	–	64	–	39	–	–	–	–	–	

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод

Питання 1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.

Питання 2. Організація облікової політики підприємства.

Питання 3. Класифікація активів підприємства.

Питання 4. Класифікація капіталу, зобов'язань підприємства.

Тема 2. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Питання 1. Порядок відображення господарських операцій на рахунках, та визначення оборотів і сальдо.

Питання 2. Подвійний запис на рахунках, його обґрунтування і контрольне значення.

Тема 3. Документація та інвентаризація в системі бухгалтерського обліку

Питання 1. Документообіг на підприємстві та його організація.

Питання 2. Порядок зберігання первинних документів.

Питання 3. Порядок проведення інвентаризації і виведення її результатів.

Питання 4. Відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку.

Тема 4. Облік необоротних активів

Питання 1. Облік вибуття основних засобів.

Питання 2. Поняття нематеріальних активів, їх суть, класифікація та оцінка та знос.

Тема 5. Облік оборотних активів

Питання 1. Особливості обліку коштів у іноземній валюті та валютних операцій.

Питання 2. Форми безготівкових розрахунків та завдання обліку.

Питання 3. Облік розрахунків за претензіями.

Питання 4. Облік переоцінки та інвентаризації виробничих запасів.

Питання 5. Класифікація й оцінка малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Тема 6. Облік праці та її оплати

Питання 1. Аналітичний і синтетичний облік розрахунків з оплати праці.

Питання 2. Облік депонованої заробітної плати.

Тема 7. Облік власного капіталу та зобов'язань

Питання 1. Сутність і значення власного капіталу в управлінні підприємством.

Питання 2. Сутність та порядок обліку нерозподіленого прибутку (непокритего збитку) підприємства.

Питання 3. Облік довгострокових зобов'язань підприємств.

Питання 4. Облік розрахунків з учасниками підприємств.

Питання 5. Облік непередбачених зобов'язань.

Тема 8. Облік формування витрат і доходів діяльності підприємства

Питання 1. Облік розрахунків з податку на прибуток.

Питання 2. Облік використання нерозподіленого прибутку (чи покриття збитків).

Тема 9. Фінансова звітність

Питання 1. Порядок складання, затвердження і подання бухгалтерської звітності за призначенням.

Питання 2. Методика складання фінансової звітності.

Організація самостійної роботи здобувачів освіти регламентується Положенням про самостійну роботу здобувачів освіти у ВСП «Харківській торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

6. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу використовуються такі форми оцінювання та схема розподілу балів:

№	Рейтингові оцінки	Максимальні бали
1	Поточний контроль	60
1.1	<i>Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	1
	Тестування	1
1.2	<i>Тема 2. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	1
	Тестування	1
1.3	<i>Тема 3. Документація та інвентаризація в системі бухгалтерського обліку</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	1
	Тестування	1
1.4	<i>Тема 4. Облік необоротних активів</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	2
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2

№	Рейтингові оцінки	Максимальні бали
1.5	<i>Тема 5. Облік оборотних активів</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.6	<i>Тема 6. Облік праці та її оплати</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.7	<i>Тема 7. Облік власного капіталу та зобов'язань</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.8	<i>Тема 8. Облік формування витрат і доходів діяльності підприємства</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.9	<i>Тема 9. Фінансова звітність</i>	
	Опрацювання лекційного матеріалу	1
	Виконання практичних завдань	2
	Тестування	2
1.10	Здобутки у неформальній освіті	10
1.11	Робота з викладачем	10
2	Підсумковий семестровий контроль	40
3	Оцінка з дисципліни	100

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою. Умовою допуску до екзамену є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів освіти у ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод

Основні джерела інформації

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

2. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 7–17.

Додаткові джерела інформації

3. Бухгалтерський облік для початківців з нуля : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=aly1y-xSVGg>.

Тема 2. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Основні джерела інформації

1. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

2. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 24–40.

Додаткові джерела інформації

3. Структура плану рахунків : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=T0O86_t8N4s.

4. Активні, пасивні та активно-пасивні рахунки бухгалтерського обліку : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=H4iNmam_pFg.

5. Аналітичні рахунки та синтетичні : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=JAlisYIDz2o>.

Тема 3. Документація та інвентаризація в системі бухгалтерського обліку

Основні джерела інформації

1. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

2. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 47–66.

Тема 4. Облік необоротних активів

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92

Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999р. № 242 Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>.

3. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 160–179.

Додаткові джерела інформації

4. Облік основних засобів : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=ly1SKWXOnu8>.

5. Облік нематеріальних активів : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=W3euOSfQpVk>.

Тема 5. Облік оборотних активів

Основні джерела інформації

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. Дата оновлення: 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text>.

2. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.

5. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 67–83, 84–92, 145–157.

Додаткові джерела інформації

6. Методи оцінки вибуття запасів : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=UhrxySnu1Q0>.

7. Облік товарів (аналітичний) : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Bus6Xm8zF0o>.

8. Облік купівлі-продажу товарів у платника ПДВ : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=WYz-OTrgp_g.

9. Облік купівлі-продажу товарів. Бухоблік для початківців : відеолекція. *Бухоблік і податки в Україні*. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=SV37H0TkhnY>.

Тема 6. Облік праці та її оплати

Основні джерела інформації

1. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 601. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>.

3. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 132–144.

Тема 7. Облік власного капіталу та зобов'язань

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>.

2. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 93–106.

Тема 8. Облік формування витрат і доходів діяльності підприємства

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.

3. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 180–201.

Тема 9. Фінансова звітність

Основні джерела інформації

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

2. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 104–114.